

MAGYAR RÓNA

Mezőgazdasági és közgazdasági szaklap. — A Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
KECSKEMÉT, RÁKÓCZI-ÚT 5.
Telefón 104.

Főszerkesztő: DR. GESZTELYI NAGY LÁSZLÓ.
Felelős szerkesztő: DR. VAJA BÉLA.
Főmunkatárs: KEMÉNY SZILÁRD.

Előfizetési díj egész évre 50,000,
fél évre 25,000 korona.

A mi munkánk ideje.

A gazdaközönség kora tavasztól késő ősziig kint van a földjén, figyeli ott az időjárást, dolgozik napkeltétől napnyugtáig, hogy valamennyire is elő tudja teremteni abból az Istenáldotta, de agyonsanyargatott földből létfenntartásának feltételeit. A magyar gazda annyira el van foglalva, hogy a nagy munkaidőkben még ujság olvasására sem ér rá, nemhogy gyűléseken tudna résztvenni, vagy különböző közös akciókat kezdeményezhetne és vezethetne.

Most azonban, miután már vége a gazdasági évnek, a gazdaközönség munkája is némi csökkenést mutat, talán már itt az ideje annak, hogy foglalkozunk a bennünket, a gazdaközönseget egészen közelről érintő s létünket fenyegető kérdésekkel, mert nagyon sok olyan kérdés vár megoldásra, amelytől függ a termelés fejlesztése, a mezőgazdaság s az egész ország jövője. Hiába igyekszik a gazda a termelési költségeket és igényeit a minimumra lefokozni, még sem tud előrehaladni, mert a termelés folytatásához és a mindennapi megélhetéshez szükséges iparcikkek állandóan emelkednek, vagy legalább is egy szinten maradnak, mert *ez az érdekeltség* nem tud tömörülni a maga anyagi érdekeinek a védelmére. Nekünk nem szabad szem elől tévesztenünk, hogy a magyar mezőgazdaság jövőjén áll, vagy bukik az egész államháztartás, az ország összes lakosságának fizikai léte s a továbbfejlődés lehetősége. S ha mi engedjük, hogy a mezőgazdaságot mind jobban és jobban béklyóba szorítsák a különböző érdekeltségek, úgy rövid időn belül meg fognak bennünket fojtani.

Jön a tél, a mi munkánk ideje. Igyekezzünk résztvenni a községi életben, a községi, járási, városi és vármegyei mezőgazdasági bizottságok életében, a gazdaköri, gazdasági egyesületi és szövetkezeti munkában. Kérjünk előadókat, tartsunk előadásokat, időnként jöjjünk össze a magunk ügyeinek a megbeszélésére; beszéljük meg a gazdálkodásunk múlt évi hibáit és a jövő esztendei teendőket, mert csak így tudunk kissé megerősödvé belemenni a jövő esztendő terhes, nehéz munkájába. Ez az idő a mi időnk, amely alkalmas minden a mezőgazdasággal összefüggő kérdésnek a megbeszélésére. Foglalkozunk a saját ügyeinkkel s ezzel előre visszük azt.

Kamaránk Értesítője.

Krónika.

- Október 18. Adózási adatok beszerzése Kiskunhalason.
- „ 19. Értekezlet Ujszászon és Tápiószelén a tejelést ellenőrző egyesület ügyében.
- „ 19. Talajmintavétel a mezőhegyesi állami ménésbirtokon.
- „ 19. Folyó ügyek megbeszélése a földmívelésügyi miniszteriumban és költségvetés tárgyalás az Országos Mezőgazdasági Kamarában.
- „ 20. Talajmintavétel a Bánkúti Főhercegi uradalomban.
- „ 20—21. Pusztaszeri tanyák meglátogatása, a Pallavicini uradalom megtekintése.
- „ 21. Megbeszélés Kiskunhalason a rendező téli gazdasági iskola ügyében.
- „ 24. Részvétel Budapesten a társadalompolitikai értekezlet megnyitására.
- „ 25. Eljárás a földmívelésügyi miniszteriumban hivatalos ügyekben és a tanfelügyelőségénél kiskunhalasi panaszok tárgyában.
- „ 26. Elnökkel tárgyalás hivatalos ügyekben Makón. Battonyán tárgyalás állandó téli gazdasági iskola megszervezése ügyében.
- „ 26. Részvétel Budapesten a közlegelők és rétek karbantartása ügyében a földmívelésügyi miniszteriumban tartott értekezleten.
- „ 28. Délután részvétel Budapesten a Faluszövetség igazgatóválasztmányi ülésén.
- „ 29. Előadás Budapesten a társadalompolitikai értekezleten.
- „ 29. Tárgyalás a földmívelésügyi miniszteriumban a bakteriológiai intézet ügyében.
- „ 29. Részvétel Budapesten a dohánybevéltési árak és szabályok megbeszélése ügyében a dohánytermelők országos egyesülete által összehívott értekezleten.
- Okt. 26-Nov. 5. Talajmintavétel a kalocsai gazdasági népiskola gazdaságában, az érseki uradalom gazdaságában és Dusnokon a legelő társulat legelőjén.
- November 4. Elnökkel tárgyalás Makón aktuális kamarai ügyekről.
- „ 5. Téli gazdasági iskola, népházügy, szövetkezeti és gazdasági ügyek elintézése Kiskunhalason.
- „ 5—10. Tejelést ellenőrző egyesület teheneinek állománybavétele Tápiógyörgyén, Tápiószelén és Ujszászon. Budapesten részvétel a dohányülésen.

- „ 11. Tárgyalás a f. m. miniszteriumban a bakteriológiai intézet ügyében és az Országos Mezőgazdasági Kamarában.
- „ 12. Eljárás a fm. miniszteriumban különböző ügyekben.

Kamaránk elnökének kitüntetése.

Mindig öröm, büszkeség és jóleső érzés hatja át lelkünket, ha a mi szűkebb vagy tágabb családjunkból egyeseket bárhonnán jövő elismerés, kitüntetés, megbecsülés ér. Még fokozottabb az örömünk ez alkalommal, midőn Kamaránk megalakulásától kezdve elnöke, Purgly Emil, Csanád-Arad-Torontálvármegyék főispánja, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület alelnöke, a Duna-Tiszaközi Körzeti Mezőgazdasági Hítelszövetkezet elnöke részére Magyarország kormányzója a II. osztályú magyar érdemkeresztet a csillaggal adományozta. Ez a kitüntetés nemcsak Purgly Emil kitüntetése, sőt még nem is Kamaránké, hanem az egész magyar gazdatársadalom kitüntetése, mert annak egyik leghűbb, legigazibb, legmunkásabb és legönzetenőbb agrárharcosát érte e megkülönböztetett elismerés. Mi szerénységgel tartjuk, hogy ez alkalommal Kamaránk elnökének érdemeit felsorakoztasuk. Bár az Ő közéleti működését mi tudjuk legjobban megítélni, akik szerencsések lehetünk az Ő munkatársai lenni, akik közelről ismerjük az Ő működését, gondolatvilágát s akiről megállapíthatjuk, hogy lehet nála hangosabb magyar és szereplőbb gazda, de hűbb és igazabb magyar, önzetlenebb és harckészségesebb gazda az nincs. Az Ő érdeme az, hogy a gazdatársadalom érdekeiért és igazaiért mindenkor a legelszántabban és a legbátrabban mer sikraszállni és mint Kamaránk elnöke minden gondolata, minden érzése és minden lépése az, hogy a magyar földet, annak birtokosait, annak művelőit e sanyargatott magyar hazában a mai nehéz viszonyok között az elérhető legjobb helyzetbe igyekezzék juttatni.

Örömmel üdvözöljük Purgly Emilt a Magyar Róna írói, olvasói nevében s csak egy kívánságunk van, hogy a Mindenható Isten Öt Kamaránk és a magyar gazdatársadalom érdekében minél tovább éltesse.

A kitüntetés alkalmából Kamaránk tisztikara levélben üdvözölte elnökünket, azonkívül Kamaránk igazgatója külön juttatta kifejezésre ez ünnepélyes alkalmából jókívánatait.

Az Országos Mezőgazdasági Kamara igazgatóválasztmányi ülése

Az Országos Mezőgazdasági Kamara dr. Almásy Imre gróf elnöklésével október 25-én tartotta élénk érdeklődés mellett igazgatóválasztmányi ülését. Elnök megnyitójában rámutatott arra, hogy az állam támogató erejét a mezőgazdasági fejlődés nem nélkülözheti. Az olasz állam is nagy áldozatokat hoz a mezőgazdaságért s ezzel szemben nálunk az állami takarékoság legszembetűnőbben a mezőgazdaságnál nyilvánul meg. Rámutat a szociáldemokrata szervezetek azon törekvésére, hogy a mezőgazdasági munkásságot és a kisbirtokos elemet agitációjuk körébe vonják. Láthatóan érdekükben, de azon céllal, hogy a magántulajdont megszüntessék.

Dr. Marschall Ferenc kamarai igazgató az adókievetés visszaságairól tett jelentést. A mutatkozó aránytalanságok miatt a Kamara illetékes helyen erélyes fellépésre kényszerült. Megnyugvással töltheti el a gazdaközöniséget, hogy a pénzügyminiszter komoly ígéretet tett jövedelmi adórendszerünk oly irányú reformjára, ami az eddiginél jobban meg fog felelni a gyakorlati élet követelményeinek.

Koós Mihály igazgató előadja, hogy a hiteléletben főleg a vidéki bankokon keresztül nem érvényesül az olcsó hivatalos kamatláb. Hiába 6%-os a Nemzeti bank pénze, a vidéken 20, sőt 30%-os kamat is előfordul. A Kamara megfelelő kamattörvényt kíván, melynek alapján az uzsora is üldözhető legyen.

Marschall Ferenc dr. számolt be ezután a Kamara akciójáról a kartelekkel szemben. Ezidőszerint már 20—22 kartell nehezíti a mezőgazdaság munkáját és fojtogatja existenciáját. Indítványára elhatározták, hogy illetékes helyen megszüregetik a kartell törvényt.

Rác Lajos dr. bejelent, hogy a Tiszántulon most szervezik a gazdákat a szén-, benzin- és petroleumuzsora ellen. Hoyos Miksa gróf rámutat a széntermelés és szénfogyasztás terén előforduló állapotra. Koós Mihály igazgató a biztosítások felmondási jogának megszüntetésével kapcsolatban várható új helyzetet ismertette. Ez is kartellszerű törekvés, amivel szemben a biztosíték pozíciója erősödnék a biztosítással szemben. Czobor László a kertészet érdekeinek megvédését kérte a kereskedelmi szerződéseken. Krudy Ferenc az adóigazolás nehézségeire hívta fel a figyelmet.

A ceglédi Téli Gazdasági Iskola kiállítása.

Folyó évi október hó 29-től 31-ig rendezte a ceglédi Téli Gazdasági Iskola kiállítását karöltve a Református Nőegylettel és a Gazdasági Egyesülettel. A téli gazdasági iskola növendékei itt mutatták be és számoltak be arról, hogy mit műveltek tavasztól őszig hogyan hasznosították a téli gazdasági iskolában tanult ismereteket, mennyivel termeltek többet, jobbat, mint tavaly.

A Téli Gazdasági Iskola kiállításán különösen a gyönyörű nemesített gyümölcsök, azonkívül a mezőgazdasági és konyhakerti termények tündek ki, melyek igen izléseesen és változatosan voltak összeállítva. A Ref. Nőegylet virágkiállítása fáradhatatlan munkáról és kifogyhatatlan ötletességről tanúskodott, melynek megrendezésében segítségére voltak az Unghváry László és Unghváry József cégek. Ezenkívül figyelmet érdemlő csoportja volt a kiállításon a Cegléd város Központi Szeszfőzdéjének és a Gazdasági Egyesületnek is.

Ezen egyébként ismeretlen keretek között rendezett, de értékben annál gazdagabb kiállításon a ceglédi gazdaifjuság bebizonyította, hogy ő nemcsak dolgozni, hanem tanulni is képes, hogy azt a gyakorlatban hasznosítva azzal is előmozdítsa hazájának boldogulását.

Növénytermelés.

Rovatvezető: *Kemény Szilárd* titkár.

Dohánytermelési értekezlet.

A m. kir. dohányjüvedék igazgatósága az új dohánybevéltási árak és bevéltási eljárás tervezetét elkészítette s e tervezet megbeszélése céljából a Dohánytermelők Országos Egyesületét értekezlet összehívására hívta fel. Ez az értekezlet október hó 29-én délelőtt Budapesten, a vármegyei gazdasági egyesület tanácstermében tartott meg alsóeöri Farkas Géza elnökle alatt, amelyen az elnökön kívül a m. kir. dohányjüvedék részéről Tömöry Kálmán h. államtitkár és báró Natorp Tivadar miniszteri tanácsos, a Dohánytermelők Országos Egyesülete részéről Pap-Szász Tamás ügyvezető titkár, az Országos Mezőgazdasági Kamara részéről Koós Mihály, az OMGE részéről dr. Fabricius Endre főtitkár, a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara részéről — mint előadó — Eszenyi Jenő földbirtokos, továbbá Floch Reihersberg Alfréd lovag és Kun András földbirtokosok, Németh József miniszteri tanácsos, Gaylhoffer István Gazdasági Egyesületi igazgató és Kamaránk képviselőjében Kemény Szilárd titkár vettek részt.

„SELECTA“
MAGTERMELŐ R.-T. BUDAPEST.

Központi irodái: IV. Váci-u. 27-29, félélem.
Telefon: 191—85, Távirati cím: »SELECTAS« Budapest.

Kísérleti tenyész- és tisztítótelep: SÖREGPUSZTA,
u. p. Tápiószéle.

Pusztasőregi magnemesítő telepén termel fajtiszta

konyhakerti magvakat.

Különleges magtisztító üzemében vállal gazdaságok részére magtisztítást.

Az értekezletet alsóeöri Farkas Géza elnök nyitotta meg s utána Eszenyi Jenő, mint előadó részletesen foglalkozott a dohányjüvedék beváltási tervezetével s kétségbevonhatatlan statisztikai adatokkal bizonyította, hogy az új beváltási szabályzatban előirányzott beváltási árak alkalmazása esetén a beváltási átlag ár végeredményben kevesebb lesz a múlt événél. Épen ezért, tekintettel arra, hogy a m. kir. dohányjüvedék már előzőleg ígéretet tett arra nézve, hogy a dohánybeváltási árak leszállítása nincs szándékában, javaslatot terjesztett elő arra vonatkozólag, hogy az egyes osztályok beváltási árai mennyivel volnának emelendők abból a célból, hogy a beváltási átlagár legalább az eddigi maradjon.

A dohányjüvedék részéről Tömöry Kálmán h. államtitkár szólt hozzá a kérdéshez, hangsúlyozva azt, hogy a dohányjüvedék a minőségi termelésre óhajtana fokozatosan áttérni s az új dohánybeváltási árak e szempont figyelembevételével állapították meg.

Koós Mihály felszólalásában arra mutatott rá, hogy ezt a kérdést tulajdonképpen elsősorban a termelés szempontjából kellene bonckés alá venni s a termelési engedélyeket csakis olyan gazdák részére adni ki, akik minőségi szempontból a dohánytermelésre alkalmas talajokkal rendelkeznek.

A termelők részéről Kun András és Floch Reihersberg Alfréd szóltak fel, hangoztatva a termelők különféle sérelmeit.

Kemény Szilárd titkár felszólalásában teljes egészében csatlakozott Koós Mihály felfogásához és az előadónak a beváltási árak módosítására vonatkozó javaslatát magáévá téve, még rámutatott, hogy ha a m. kir. dohányjüvedék komolyan súlyt helyez arra, hogy a dohánytermelés terén visszafejlődés ne álljon be, akkor mégis csak a beváltási árak megfelelő mértékű emelése volna e célból indokolt, mert a gazdák a mai viszonyok között a termelési költségeket lejobb szoritani nem tudják, ellenben a dohányjüvedéknek mindig módjában áll azt, amit a magasabb beváltási árak folytán esetleg a réven veszt, a kész dohánygyártmányok eladási árának megfelelő emelésével behozni a vámon. Rámutatott továbbá arra, hogy habár igaz, hogy a dohánykezelés terén a termelőknél is (főleg a kisgazdáknál) történnek hibák, de nagyobb baj az, hogy a dohányraktárakban sem úgy kezelik a dohányt, ahogyan kellene, mert e tekintetben 50 év óta semmitéle haladás nem észlelhető. Figyelmébe ajánlja tehát a dohányjüvedék képviselőiben jelenlevő Tömöry Kálmán h. államtitkárnak, hogy e téren is igyekezzenek az erjedési technika modern vívmányainak felhasználásával arra törekedni, hogy a beváltott dohány a raktárakban helyes kezelésben részesíthessék, mert jelenleg sokszor előfordul, hogy a legjobb minőségű és kifogástalan állapotban beváltott dohány a helytelen kezelés folytán ott megy tönkre a dohányraktárban.

Tömöry Kálmán a történt felszólalások összegezésével kilátásba helyezte, hogy a megállapított beváltási árakat és szabályzatot újabb revízió alá fogják venni és az értekezleten elhangzott kívánásokat a lehetőséghez képest honorálni fogják.

Ugyanebben a kérdésben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület is értekezletet hívott össze folyó hó 9-ére az egyesület székházának tanácstermében, melyen Beliczey Géza elnökléte alatt jelen voltak: Tömöry Kálmán h. államtitkár és báró Natorp Tivadar miniszteri tanácsos, Koós Mihály igazgató, Horváth Jenő igazgató, Kun András földbirtokos, Eszenyi Jenő földbirtokos és Hank Olivér titkár, Kamaránk képviselőiben Kemény Szilárd titkár, Gaylhoffer István igazgató, a DOE képviselőiben Pap-Szász Tamás, továbbá dr. Kégl János, Székács Elemér és dr. Fabriczius Endre főtitkár mint előadó.

Dr. Fabriczius Endre ismertette a dohányjüvedék részéről a jövő évi dohánytermésre vonatkozólag kidolgozott beváltási tervezetet és annak a nézetének adott kifejezést, hogy e szabályok életbeléptetése az eddigi dohánybeváltási átlagárak csökkenését fogja eredményezni. Ennek elkerülése céljából módosító javaslatot terjesztett elő úgy a beváltási határozmányokra, valamint a beváltási árakra vonatkozólag s kérte a dohányjüvedéknek a javaslatához leendő hozzájárulását.

A felvetett kérdéshez a jelenvoltak közül igen sokan szóltak hozzá s végeredményképpen azt a határozatot hozta, hogy az előadói javaslat alapján az OMGE felterjesztést intéz a pénzügyminiszterhez s kéri fogja a beváltási árak és határozmányok oly értelmű módosítását, hogy a termelők a

jövő évben termelendő dohányért, a termelési költségek emelkedésének figyelembevételével, az eddiginél magasabb átlagárakat kaphassanak.

A magunk részéről megjegyezzük, hogy ehhez a felterjesztéshez nem sok reményt fűzünk, mert Tömöry Kálmán h. államtitkár mindjárt az értekezlet elején azt a kijelentést tette, hogy a *dohányjüvedéknek eltökélt szándéka, hogy a minőségi termelésre leendő áttéréssel kapcsolatosan az eddigi beváltási átlagárakat sem emelni, sem leszállítani nem akarja.* Ezzel a kijelentéssel tehát ez a kérdés tulajdonképpen már eldöntöttnek tekinthető, mert a dohánytermelésnél a dohányjüvedék és a termelők nem mint egyenjogú szerződő felek állanak egymással szemben, hanem körülbelül olyan a viszony a két szerződő fél között, mint egy legyőzött nép és a győző államok között. A legyőzött nemzet sir és panaszkodik, a győzők pedig önkényűleg diktálják a békefeltételeket. A termelők szintén sirnak és panaszkodnak, a dohányjüvedék pedig önkényűleg megállapítja a beváltási árakat, tekintet nélkül arra, hogy a gazdák megtalálják-e számításukat, vagy sem.

Értekezlet a közlegelők feljavítása érdekében.

Mayer János m. kir. földmivelésügyi miniszter a mintegy 1,770.000 kat. hold kiterjedésű közös legelők feljavítására nagyobb arányú tevékenység megindítását határozta el. E tevékenység megkezdése előtt a megvalósítandó munkatervnek tárgyalása végett a földmivelésügyi miniszteriumban Mayer Károly államtitkár elnökléte alatt szaktestületek és szakközegyek bevonásával folyó évi november 26-án értekezlet volt. Az előadott munkaterv végrehajtására nézve számos gyakorlati tapasztalaton nyugvó értékes felszólalás hangzott el. A letárgyalt munkaterv szerint tervbevétellett, az e célra rendelkezésre álló 7,250.000.000 korona felhasználásával, 1. A legelőérdekeltségeknek megfelelő olcsó kölcsönök nyújtása, legelőjavítás (felszerelés, fásítás, vízszabályozás) céljából. 2. A legelőjavításhoz szükséges eszközöknek beszerzése és az érdekeltségeknek használati díj ellenében rendelkezésre bocsátása. 3. A legelőbirtokosoknak megbízható és a magkereskedelmi árnál 25—30%-kal olcsóbb (réti perje, csomós ebir, angol perje, réti csenkesz) fűmagokkal való ellátása. 4. A legelőgazdaságok kezelésével megbízott legeltetési társulati, vagy birtokossági elnökök, gazdák, községi előljárók részére teljesen ingyenes tanfolyamok és az ehhez szükséges tanerők, valamint a gazdasági felügyelők egy részének intenzív legelőgazdasági kiképzésére előadások tartása. Mint a végrehajtandó legelőjavítási tevékenység sikerének elengedhetetlen feltételét az értekezleten különösen hangsúlyozták, az osztatlan közös legelőkről szóló 1913: X. t.-c. mielőbbi erélyes végrehajtását. Az értekezleten Kamaránk képviselőiben Kemény Szilárd titkár vett részt, aki felszólalásában felemeltette, hogy Kamaránk e fontos kérdés megoldásának előmozdítása céljából vármegyei törvényhatóságokként egy-két helyen mintaközlegelők létesítését vette tervbe, továbbá javasolta, hogy a közlegelők kezelésével megbízott egyének közül azok, akik e téren kifejtendő ténykedésükkel kiváló érdemeket szereznek, megfelelő jutalomdíjakkal serkentessenek még fokozottabb munkálkodásra.

Állattenyésztés.

Rovatvezető: *Kemény Szilárd* titkár.

Kamaránk mozgalma a szarvasmarhatenyésztés előmozdítása érdekében.

A Magyar Róna egyik számában megemlékeztünk már arról, hogy Kamaránk a szarvasmarhatenyésztés előmozdítása céljából tejelést ellenőrző, törzskönyvelő és állattenyésztő egyesületek szervezését határozta el és kezdette meg.

Az első ilyen tejelést ellenőrző egyesület Tápíogyörgyén alakult meg négy uradalom bevonásával.

Az egyesület működésének megkezdése érdekében a szükséges ellenőrző felszerelést — körülbelül 15.000,000 korona értékben — Kamaránk bocsájtja az egyesület rendelkezésére és közbenjárásunkkal sikerült kieszközölni, hogy a földművelésügyi minisztérium a kisbéri tejmunkásképző iskola kötelékében megtartott legutóbbi tanfolyam résztvevői közül egy tejjgazdasági ellenőrt bocsájtott rendelkezésünkre, kinek kötelességét fogja képezni a fejések ellenőrzése.

Ennek folytán intézkedtünk az érdekelt gazdaságok teheneinek állománybavétele iránt, ami folyó hó 6-ától 10-ig terjedő napokon már meg is történt, úgy, hogy ennek folytán a fejések ellenőrzése most már minden akadály nélkül megkezdhető lesz.

Az egyesület kötelékébe a Györgyei-uradalom 194 drb, Bauer Imre Ujszász-rózsási bér gazdasága 97 drb, Éber Antal sőregi uradalma 50 drb, az OMGE tápiószelai tangazdasága pedig 29 drb tehénnel lépett be. Az egyesület tehát összesen 370 drb tehénnel kezdi meg működését.

A tehének állománybavételénél a sőregi uradalomban dr. Wellmann Oszkár állatorvosi főiskolai tanár, Mesterovics Iván m. kir. gazd. főfelügyelő és Pavlicsek Adorján, a fejemegyei állattenyésztő egyesület igazgatója vettek részt s a tehének bírálata az ő utmutatásaik szerint végeztetett,

Az állományba vett 370 drb tehén közül 310 drb hazai piros-tarka, 60 drb pedig (a Györgyei uradalomban) „Montafoni” borzderes fajta.

Kamaránk most a tél folyamán ezt a megindított mozgalmat a Kamara egész területén teljes erővel folytatni fogja és ha még 4—5 hasonló körzet alakul, akkor az egy évi ellenőrzési idő letelte után a törzskönyvelő egyesületet is meg fogjuk alakítani.

Tekintettel azokra a nagy előnyökre, amelyek az illető birtokosokra a tehénállomány hivatalos jellegű törzskönyveléséből kifolyólag hárulnak, ezúton is felhívjuk a gazdaközönség figyelmét hasonló körzetek alakítására, amely munkában Kamaránk a legnagyobb készséggel áll a gazdaközönség rendelkezésére.

A száj és körömfájás elleni fertőtlenítés.

Egy német laptól vesszük a következőket: Dr. Pröscholdt írja: a kutatások még nem fejtették meg, hogy mi okozza a száj és körömfájást, de a kórokozó életfeltételeit annyira tisztázták, hogy az a járvány elleni védekezés alapjául szolgálhat.

A németországi Riems szigeten levő állami kísérleti intézetekben végzett hosszas kísérletek a fertőző anyag ellenállásának és elpusztításának körülményeire nézve pontos eredményekkel jártak. A kísérleteknél kitűnt, hogy a száj és körömfájás vírusa folyékony alakban, ahogy az a hólyagokban meg van, aránylag könnyen elpusztítható. A kísérleteknél a hólyagok tartalmát az út porában, istállótrágyában és gyapot rongyokon megszáritották. E kísérletek szerint a vírus tökéletes kiszáradás után is még 5—11 napig marad fertőzőképes állapotban.

Sokkal hosszabb ideig marad azonban élet- és fertőzőképes a száj vagy körömrétegben felfakadt hólyagok anyaga. Körül lévén zárva, jobban meg van védve úgy, hogy bórdaabakokban, nedves és száraz trágyában, vagy vízben tartva és így napfény, meleg rothadás és száradás behatása ellen jobban megvédve, hetekig fertőzésre képes állapotban marad. A megállapított leghosszabb idő 67 nap volt.

A hő ellen kevésbé ellenállónak bizonyult. Vízfürdőben 60 fok Celziusra melegítve 5 perc alatt elvesztette fertőző képességét. Ez fontos a tej pasteurizálásánál, mely 60—65 fok mellett fél órai idő tartama alatt megy végbe. Ez alatt a száj és körömfájás vírusa elpusztul. Trágyában 30 cm. mélységben a zárt hólyagokban levő fertőző anyag 6 nap alatt pusztult el. Tehát a fertőtlenítésnél figyelembe veendő, hogy a száj, tőgy és köröm bőrrészeiben előforduló hólyagokban levő kórokozó ellenálló képessége erősebb.

Fertőtlenítő szerek által való elpusztulására nézve is pontos megállapítások történtek. A kísérletek folyamán bebizonyult, hogy a fertőtlenítőszerek a száj és körömfájás fertőző anyagára más hatást gyakorolnak, mint a bakteriumokra, amelyek egyéb járványoknak az okozói.

A leggyakrabban alkalmazott fertőtlenítő szerek, u. m. mész, klórmész, caporit még magasabb százalékos vegyítésben sem voltak nagy hatással a száj és körömfájásnál, azonban a kénessavak, melyeknek bakteriumokkal szemben nem nagy a fertőtlenítő képességük, a száj és körömfájás kórokozójára rendkívüli hatással vannak.

A kísérletekből a gyakorlatban az a fontos következtetés vonható le, hogy az olyan járványok fertőtlenítéséhez, melyek előidézöje a szűrőn is átmege, mint a száj és körömfájás, sertéspestis, baromfipestis, stb. kénessavas készítmények használandók; ellenben oly járványos fertőtlenítéshez,

melyeket bakteriumok okoznak, u. m. a tuberkulózis, járványos elvetélés, sertésorbánc, baromfikolera stb., az eddig is használt fertőtlenítő szerek a helyén valók, mint pl. a jólbevált Chloramin.

Ájánlatos tehát száj- és körömfájás, sertéspestis, baromfi pestisnél fertőtlenítésre a Sulfoliquid használata, amely egy kénessav. Hatékonyak bizonyult az 5 %-os oldat, azaz 1 liter Sulfoliquid és 19 liter víz.

Sem a keverésre, sem pedig az eltartásra ne használjunk érc, hanem faedényeket. A fecskendők használat után vízzel gondosan több ízben kiöblítendő.

A tapasztalatok alapján a stettini mezőgazdasági kamara a Sulfoliquidet, mint a száj- és körömfájás ellen eddig legjobbnak elismert fertőtlenítő szert állandóan raktáron tartja. Ára ott kg.-ként 2 márka.

Nemzetközi baromfikiállítás Budapesten „A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete folyó évi november hó 19—22-én Budapesten, az Országos Tenyészállatvásártelepen nemzetközi baromfikiállítást rendez, amelyet ajánlunk igen tisztelt olvasóközönségünk figyelmébe. Baromfikivitelünk az elmúlt évben 60 millió aranykoronára emelkedett, ami világos bizonyítéka annak, hogy a baromfitenyésztéssel igen is érdemes foglalkozni, hogy minő nagyszerű haladást tett ez a termelési ág, azt a kiállítás meg fogja mutatni. Minden tenyésztő vegyen részt ezen a kiállításon. Mutassuk be a magyar fajtaikat is. Sok igen szép díj áll rendelkezésre. A kiállítás megtekintésére feláru menedíjkedvezmény áll rendelkezésre. Igazolványok kaphatók a rendezőségénél: Budapest, IX., Üllői-út 25. I. 10. Egy Máv. igazolvány ára 15,000 K. Délivasútra 25,000 K. A rendezőség élén gróf Teleki Józsefné, a bírálóbizottság élén Békessy Jenő, m. kir. gazdasági főtanácsos áll.

Állat- és növényvédelem.

Rovatvezető: *Kerekes Ferenc* s. titkár.

Néhány szó a mételykóról.

1922 óta nem volt hazánkban oly mételyjárvány, mint amilyenek előjelei az idén mutatkoznak. Akkor 80—90%-a pusztult el a juhállománynak és 30% a szarvasmarhák közül. A métely az egész világon az állattenyésztők réme. Angolországban évenként közel 1 millió juh esik e kórnak áldozatául. Olaszországban 1923—24-ben volt nagy mételyjárvány. Magyarországon tavaly, 1925 tavaszán és őszén lépett fel járványszerűen a métely, különösen a Dunántúli.

A folyók melletti vidékeken a vizenyős térségek azok, ahol a legelő jószág a mételyt felszedi. Az idej igen csapadékos nyár után ismét nagy járványtól kell tartani. A sok víz ugyanis az igazi tenyésztelpe a mételynek. A legelő jószág a bélsárral elhullatja a mételypetéket, ezek különféle átalakuláson mennek keresztül. A petéből kibúvó állatok egy csigába bújnak, ott átalakulnak, majd a vizen úszkálva rátapadnak a fűszálakra és legelés közben jutnak a szarvasmarha gyomrába. Az ilyen vizenyős helyekről kaszált széna is fertőzhet.

A gyomorba, ottan a bélbe jutott álcák az epevezetéken keresztül jutnak a májba, 3—4 hónap alatt teljesen kifejlődnek és szívják az állat véré. Ha idejekorán nem gyógyítjuk az állatot, ez okvetlen elpusztul.

Minden gazda ismeri a mételykór tüneteit. A szem vértelen nyálkahártyái, a juhoknál daganat a torok táján, meglazul a gyapjú, kihull, szarvasmarháknál borzas a szőrzet, étvágytalanság, hasmenés, végre teljes elgyengülés. A juhok csakhamar elpusztulnak, ugyanerre a sorsra jutnak a szarvasmarhák is, ha csak a gazda idejekorán a mérsáros kezére nem adja őket potom áron.

Van a mételykórnak egy biztosan ható gyógyszere, a Distol, amit ha idejekorán adunk be a mételykórban szenvedő állatoknak, teljesen meggyógyulnak. A Distol ugyanis a gyomron át a bélbe jutva, előli a vért szívó állatokat, amelyekből gyakran 2—300 is található a bélben. Ha a Distollal való kezelés után 6—8 napra leölnék egy ilyen állatot, egyetlen élő métely sem lesz abban található. A beadás is egyszerű. Az állat test-súlyának megfelelő adagot (kapsulát) kell az állattal lenyeletni. Juhoknak két egymást követő napon, szarvasmarháknak pedig négy napon át kell a megfelelő Distol-adagot beadni. A beadás után 4—6 napra mutatkozik a javulás, a juhok gyapja újra kinő, a szarvasmarhák ismét jó étvágygal esznek és 4—5 hét után 10—15% súlygyarapodás mutatkozik. Vemhes állatnak is beadható a Distol, de ne várjunk addig, míg a vemhesség már előrehaladott és a beteg állat ennek folytán legyengül. Minél korábban veszi a gazda a beteg mételyes állatokat gyógyítás alá, annál könnyebben bírják a kezelést.

A gyümölcsfák téli kezelése.

A növények nyugalmi időszakában — a lombhullástól a rügyfakadásig — végzett munkát sorozzuk a téli kezeléshez. Ilyenkor a fák a legellenállóbbak és a kezelési eljárás erőteljesebb mint nyáron.

Az első dér beköszöntése után a falombja lehull. A fa ágai tisztán láthatók. Ebben az állapotban — hogyha nagy fagy nincsen — a nedvkeringés megindulásáig lehet a fák koronáját megmetszeni, alakítani. Ilyenkor a száraz vagy felesleges hajtásokat, beszáradt csapokat távolítjuk el. Nagy sebeket csak kényszerhelyzetben ejtsünk a fákra és ezeket oltóviasszal kenjük is be. A fák derekára szalmából, vagy forgácsból készült hernyóövet tegyünk. A kártékony rovarok a tél hidege elől odahúzódnak és így az öveket időnkint összeszedve elégetjük, miáltal a rovarok is elpusztulnak.

A fakarbolineum használata a kora télen, még inkább a kora tavasszal a leghatásosabb. Nagy hidegben a kártékony paizstetvek, gombabetegségek is ellenállóbbak, a folyadék hatása is cseké-

lyebb. A gyümölcsfákat igen ajánlatos fertőtlenítő anyaggal bekenni és megpermetezni.

A fákon maradt aszott gyümölcsöt szedjük le és ássuk el. A hernyófészkektől alaposan tisztogassuk meg a fákat. Nagy fagyok ellen a fiatal ültetvény gyökerére földet húzzunk és a törzset a nyulak és egyéb rágcsáló állatok kártétele ellen kötözzük be. Igen pontosan végezzük el ezt a munkát, mert egy télen át az egész gyümölcsteleptést az állatok tönkretelhetik.

Beteg, kipusztult fákat távolítsuk el. Amelyikben pedig még van élet, azt erősen csonkítsuk meg, hogy új hajtást hozva megfiatalodjon.

Gyümölcstermelés.

Rovatvezető: *Kerekes Ferenc* s. titkár.

Könnyen romlandó gyümölcsöknek hűtőházakban való tárolása.

A californiai egyetem mezőgazdasági szakosztályának hivatalos jelentése a Berkeley-i Kísérleti Állomás adatai alapján.

A könnyen romló gyümölcsök, mint bogyók, barack, cseresznye és mások nem tárolhatók egyszerűen és hosszabb ideig a hűtőházak közönséges hőmérsékletei, azaz 0—2 fok C mellett, amiatt, mert ezek itt hirtelen megfonnyadnak és elromlanak.

Ha a gyümölcs előzetes kezelés nélkül 12 fok C mellett tároltatik, akkor az megbarnul és a zamat elveszik. Ily alacsony hőmérsékletek mellett természetesen penészedés vagy erjedés nem keletkezik, tehát ha a zamat és szín problémája megoldatik, a hűtés, mint a romlandó gyümölcsöknek eltartási módja, széles körben fel használható. Az első év nagymérvű kísérleteinek eredménye igen szép eredményekkel kecsegtet és pedig a gyümölcs mint élvezeti cikk, mint annak felhasználása háztartásokban befőtteknek, cukrászoknak, fagylaltkészítőknek egyaránt használható cikket adott.

Természetesen nagyfontosságú volna a gyümölcs ily formájú eltevése tisztán üzleti szempontból is, mikor is a piac túlszűfolttségét és a néha igen rövid szedési időt kényünk-kedvünk szerint meghosszabbíthatjuk. Az ilyen alkalmakkor a gyümölcs a piacról egyenest 11—15 C mellett fagyasztatott meg, míg azelőtt a vendéglősök az ily romlandó gyümölcsöt 0.5—0 C mellett száraz kristálycukorba csomagolták el.

Fulton két érdekes kísérletet említ meg földi eper eltevését illetőleg. A tiszta földi eper kétszeresen viaszkozott, pergamentszerű papirdobozokban tíz hónapon át 10 fok C mellett fagyasztatott meg, míg ugyanolyan földi eper nyitott rekeszekben lett ugyanolyan hőmérséklet mellett fagyasztva ugyanolyan hosszú ideig. Az eredmény az volt, hogy míg a légmentesen csomagolt földi eper sem színben, sem terjedelemben nem változott, nem aszott össze: a nyitott rekeszekben eltett gyümölcs felényire zsugorodott össze már pár hónap alatt. Fulton ajánlja, hogy a hosszú ideig eltartandó gyümölcs gyengén beszorított, tehát nem légmentes pléhdozokban tétessék el, míg csak rövid ideig való eltartásra a kereskede-

lemben szórványos kis rekeszekben tartassék a fenti hőmérséklet mellett. Ha a gyümölcs, mely más szagok iránt igen érzékeny és felveszi azok szagát, ilyenek mellett tároltatott, akkor csakis a fent leirt viaszpapírban való eltevési mód ad használható árut.

Fontos azonban, hogy a csomagolás ne legyen pl. pléhkannák használatánál oly légmentes, hogy megakadályozza a gyümölcs szénsavának elillanását. Darrow kísérletei is érdekesek: Tíz font gyümölcshöz, pl. eper, málna, stb. egy csészényi kristálycukrot adatott és bekerült a fagyasztóba, megjegyezve, hogy a gyümölcs mosva, lecupkázva, vagyis teljesen élvezeti állapotban volt. Több havi, sőt évi fagyasztás után a gyümölcs úgy evésre, mint sütemények s háztartásokban vagy fagylaltkészítéshez teljesen megfelelő volt. Ugyanez ajánlja, hogy nagy, természetesen teljesen tiszta, szagtalan fahordókba tegyünk el a mosott és lecupkázott gyümölcsöt, minden kg. gyümölcsre fél kg. kristálycukrot számítva, vigyázva, hogy a mosóvíz teljesen lezaladjon a gyümölcsökről és a hordók belül paraffinnal legyenek bevonva. A hőmérséklet itt 1 C volt, vagy alacsonyabb. Sok ezer hordó, egyenként 200 kg. súlyban tétetik így el és teljesen használható árut ad. Ha azonban egy kg. gyümölcshöz egy kg. kristálycukrot adunk, akkor 1—2 C mellett nagyon sokáig eltehető és az iz alacsonyabb hőmérsékletek mellett javul.

Néhány érdekes kísérletnek eredményét közöljük: Egész cseresznye, lecupkázva és vízben megfagyasztva — 13 — 12 C mellett 7 hónap múlva színben elsőrangú, ízben és húsban kitünő volt. Epp ilyen volt ugyanaz a cseresznye, mely 10—20—40% cukoroldatban lett fenti hőmérséklet mellett elteve. Az összes gyümölcs kiolvasztás után egy hét múlva közönséges szobahőmérséklet mellett elromlott. Ugyanazon gyümölcs vízben +100 C mellett paszterizálva nem volt olyan jó, a gyümölcs 20 percig volt paszterizálva, de színben nem volt oly piros, hanem kifakult és befőtt ízt adott a gyümölcsnek. Kajszinbarack felezve és magtól megfosztva 30% cukorszörpben, ill. 50% cukorszörpben 7—8 hónap után 13—12 C mellett jobb volt, mint ugyanazon gyümölcs vízben. Az 50%-nyi cukoroldat mellett a fagyasztás felesleges volt. Ugyanaz a gyümölcs a hűtőházból kivéve, 15 nap múlva megromlott. Ha a barack megmosás és passzirozás után 50% cukoroldattal lett összekeverve, ill. száraz cukorral összekeverve: fagyasztás nélkül is elállott szobahőmérséklet mellett is.

A kísérletek összegezése:

Puha gyümölcsök, mint barack, cseresznye vagy bogyók, málna, ribizke vagy pöszméte 0 C mellett egy-két hétig eltarthatók minden előzetes kezelés nélkül. Ugyanezen gyümölcsök vízben vagy cukorszörpben — 13 — 12 C mellett legalább is egy évig eltarthatók, megtartják eredeti zamatukat, színüket és texturájukat. Ugyanily hőmérséklet mellett víz vagy cukorlé nélkül összeasznak és nem szépek. Másrészt bogyós gyümölcsök légmentesen elzárt ládikákban, rekeszekben gyönyörűek és jók voltak. A mosott és passzirozott gyümölcsök főzési vagy vendéglői, cukrászdai célokra — 13 — 12 C mellett egy évig is elálltak. Ugyanez mondható a mustnál, mely — 13 — 11 C mellett zárt kőedényekben eláll egy évig is és megtartja eredeti ízét, zamatját és illatát.

barsi Leidenfrost Adolf.

Értekezlet kamaránkban a gyümölcs- szállítás jövő évi előkészítése tárgyában. A Máv. igazgatóságának előzékenységet igazolja az a körülmény, hogy eljött a Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamarához Kecskemétre, hogy ott megbeszéltesék a gyümölcsvonatok jövő évi menetrendje és a vasuti díjtételek, továbbá a kocsik berendezésével és e kérdéssel általánosságban összefüggő összes ügyek. Az értekezleten a Máv. részéről Mihalik József felügyelő Máv. igazgató Morensee Gyula igazgatósági titkár, Kuglis Dezső szegedi üzletvezető és Buchwald Károly kecskeméti állomásfőnök vett részt. A kereskedők részéről Teszary Gyula, Reiter József és Almássy Sándor vettek részt. A Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara képviselőiben Gesztelyi Nagy László, Vaja Béla főtitkár jelentek meg. Gesztelyi Nagy László üdvözölte a Máv. igazgatóságát előzékeny magatartásáért és köszönetét fejezte ki azért a szívességért, hogy minden alkalommal olyan készséggel és jóindulattal áll a Máv. a zöldség- és gyümölcstermelő gazdaközönség rendelkezésére. Megemlítette, hogy bármikor ment a kamara a Máv. igazgatóságához javaslattal vagy kéréssel ezirányban, mindenkor szívesen fogadtatott és a kérdés lehetőleg teljesített. A kereskedők előadták a maguk kívánásait, amelyeket a Máv. vezetősége tárgyalás alá vett és a legteljesebb mértékben ígerte meg azoknak javítását s elintézését.

Talajtani közlemények.

Rovatvezető: *Ráth Árpád* okl. vegyészmérnök, a Kamara Mezőgazdasági Talajtani Intézetének vezetője

A talaj reakciója és aciditás viszonyai.

A kutatók nem elégedtek meg a megelőző számban tárgyalt humos-zeolith komplexumnak ezen az egy úton — a telítettségi fok révén — való megközelítésével. E komplexum fémekkel való telítettségi foka ugyanis oly annyira döntő befolyású a talajra, hogy az összes tulajdonságait a különféle állapotban figyelemmel kísérték, azokat szellemesen választott módszerekkel megközelítették és nekik köszönhetjük, hogy több oldalról kiindulva, ugyanarra a számszerű eredményre juthatunk.

A talaj reakciója alatt kémiai szempontból való viselkedését, kémhatását értjük, melyet különböző tényezők hoznak létre. E tényezőket vannak hivatva megközelíteni a következő eljárások.

A fentebb említett telítetlen humos-zeolith komplexum hidrogén ionokat tartalmaz, erősen kilúgozott savanyú talajoknál a komplexum zömét ez tartja lekötve. Ha a talajt feliszapoljuk, úgy ezeknek egy része oldatba kerül, melynek mennyiségi meghatározása a hidrogénionkoncentráció ill. pH. meghatározása támpontot nyújt a komplexum

telítettségi állapotára vonatkozólag. Ugyanezt a célt szolgálja az a megoldás, amidőn sóoldatokkal kizárva a talajt, lúggal titráljuk, közömbösíthetjük. Ez az eljárás a humos-zeolith komplexum adsorbeáló és kicserélődési tulajdonságán alapszik. Az adsorbeált, vagy kémiaiilag lekötött elemek ugyanis csak lazán kapcsolódnak a komplexumhoz, egy másikkal kicserélhetők. Egy méz s sóoldattal pl. az összes nátriumot kimoshatjuk a talajból. A komplexum állapota szerint a kilúgozottsággal párhuzamos mértékben aluminium és hidrogén ionok kerülnek a talajoldatba, melyeknek közömbösítéséhez lúgra van szükségünk. (Ez a kilúgozódásra valló jelenség csak akkor észlelhető, ha semleges só kerül a talajba, ezért is nevezik többen e jelenséget rejtett aciditásnak.) Az elhasznált lúg mennyisége ismét egy olyan érték, mely a talaj telített vagy telítetlen voltáról és mértékéről felvilágosítást nyújt.

A kiegyenlítő képesség és annak mérése is fontos adat a talaj megítélésénél. Kiegyenlítő képessége alatt értjük azt a törekvését a talajnak, hogy minden külső kémiai hatás ellenére előbbi állapotát visszanyerni, megtartani igyekszik.

A telítetlen, kilúgozott talajok savas hatásokat nem egyenlítenek ki jól, a túltelítettek lúgosokat nem. Ez alatt az értendő, hogy ilyen behatásokra a rosszul kiegyenlítő talaj kémhatása erősen megváltozik, azok a növények, melyek eddig jó életfeltételt találtak benne, esetleg elpusztulhatnak. Műtrágyázásnál és meszezésnél tehát — mert ezeknél nyúl csak bele erőteljesebben az ember a talaj kémiaiájába — a talaj kiegyenlítő hatásának ismerete rendkívül fontos, ha el akarjuk kerülni azt, hogy a tervezett beavatkozás növény-életteni szempontból rossz hatású legyen a talajra.

Minden növénynek meg vannak ugyanis a maguk igényei, a talaj reakciójára, annak humos-zeolith komplexumára és ez utóbbi telített vagy telítetlen voltára. Németországban, de főleg Dániában és Hollandiában ezek a növény optimumok minden különböző vidékre meg vannak állapítva. Ezeket hazai viszonyokra nem alkalmazhatjuk, mert az az évi csapadék eloszlással is változik. Magyarországon még csak az adat gyűjtésnél tartunk, melyekből azután fel lehet majd állítani a táblázatokat minden egyes eltérő esős, vagy szárazabb vidékünkre. A mi adatgyűjtésünket nagyon megkönnyítenék gazdáink, ha oly helyekre felhívnák figyelmünket, ahol a termény nagyon jól, vagy nagyon rosszul megy, vagy ahol valamelyik táblában anélkül, hogy egyik részét valamilyen kár érte volna, feltűnő eltérés és különbség mutatkozik a növények fejlődésében.

**A műtrágyákért kiadott pénz
100—300%-os kamatot hoz.**

Tanyai Élet.

A tanyakérdés az országos társadalmpolitikai értekezleten.

Az a mozgalom, amelyet kamaránk s különösen annak igazgatója indított meg és folytat a tanyai magyarság érdekében, mindinkább visszhangra talál az ország különböző érdekeltségei között, sőt már a kormány is a legnagyobb mértékben érdeklődik e kérdés iránt. Október hó utolsó hetében 24—30-ig a népjóléti és munkaügyi miniszter országos társadalmpolitikai és közegészségügyi értekezletet tartott, amelyre fel volt véve mint előadandó tárgy, a tanyakérdés is, amelynek előadására épen kamaránk igazgatója kéretett fel. A tanyakérdés tárgyalása október hó 29-én folyt le a Magyar Tudományos Akadémia kis tanácstermében Bernát István, a Magyar Gazdaszövetség elnöke mellett. Dr. Gesztelyi Nagy László, mint előadó a tanyakérdés nemzeti jelentőségét fejtegette elsősorban, azután gyakorlati tapasztalatok alapján mutatott rá a hibákra s adatokkal támasztotta alá előadását, melyben a tanyavilág mai életét ismertette. Majd röviden megjelölte azokat a teendőket, amelyek itt sűrűsösen kívánatosak. 1. Országos érdeklődés felkeltése a tanyakérdés iránt s a tanyakérdés nemzeti fontosságának és jelentőségének elismerése. 2. Tanyalátogatások, amelyeket kamaránk igazgatója már évek óta folytat az illető község, vagy város vezetőségével. 3. Tanyaközpontok alakítása, vagy önálló községgé alakulás támogatandó. 4. A tanyai gazdák adójából egyrészt a tanyai lakosság érdekeiben használandó fel, stb., stb.

A másik előadó Sármezey Endre volt, aki főleg a közlekedés kérdéséről, a tanyai kisvasutak kiépítéséről emlékezett meg.

Dr. Gesztelyi Nagy László írásban nyújtotta be azokat a kívánságokat, amelyek e kérdésnél szóbajöhetnek s amelyek a következők:

I. Pénz nélkül, belátással, jóakarattal elintézhetőek:

1. Tanyai gazdakörök szervezése, abban könyvtár. 2. Közigazgatási funkciók elvégzése a tanyavilág vagy iskolaközpontokban: közigazgatási kirendeltség, járlatkezelés, állatösszeírás, adófizetés, anyakönyvvezetés, panaszok felvétele, közérdekű hirdetések megküldése, bíraskodás stb. 3. A tanyai központokban havonként egyszer sertéspiac és kirakodó piac. 4. A községi orvos legalább két hetenként egyes tanyaközpontokat látogasson meg, ahol a betegek jelentkezhetnek. 5. A lakás építkezésére szánt helyek egészségügyi szempontokból megvizsgálandók. 6. Tűzoltóság szervezendő tanyavilág vagy iskolaközpontokban. 7. Minden iskolánál hetenként istentisztelet. 8. A fásításhoz ingyen cse-

mete az állami telepekről. 9. Mezőrendőrség megszervezése és csendőrség felállítása. 10. A tanyavilág vagy iskolaközpontokban értékesítő- és fogyasztási szövetkezet szervezése. 11. Bérlet-szövetkezetek létesítése, ahol erre mód van. 12. Kísérleti gazdaságok (mintagazdaságok) minden iskolakörzetben. 13. Felnőttek oktatása télen, előadások útján. 14. Tapasztalt, lehetőleg falun vagy tanyán született egyének nevezendők ki tanyai tanítóknak. Külön tanyai tanítói szervezetek és e tanyákon működött tanítók kinevezése tanyai igazgatóvá, továbbá tanyai tanfelügyelőségek. 15. A tanyai elemi iskolák tankegyedői, a tanítási idő, a tananyag simuljon a tanyai élet viszonyaihoz. 16. Külön községgé alakítás ne akadályoztassék meg. 17. A tanyai gazdakörök elnökei hivatalból legyenek tagjai a községi képviselőtestületnek. 18. A tanyai központok vetítőgép beszerzésében támogatandók.

II. Pénzért, a tanyai lakosság adófilléréiből és munkájával megvalósítandók:

1. Kövesutak a főbb útvonalakon. Agyagolt és homokolt utak a mellékútvonalakon. 2. Vadvizek levezetése. 3. Tanyai központok népházzal, amelyben a gazdakör mellett szülésznő, szülőhely, kézigyógytár és orvosi rendelő is volna. 4. Minden iskola mellett gazdasági gyakorló terület. 5. Tanyaközpontokban (iskolaközpont) posta, telefon, amely összeköti a községet (várost), csendőrséget, orvost a tanyai lakossággal. 6. Osztatlan iskolák megszüntetése. Minden iskolánál két tanító, hogy egyik a gyermekek tanításán kívül a felnőttek nevelésével is foglalkozzék.

III. Általában a tanyai gazdák adójából egy tekintélyes rész a tanyai lakosság szükségletének kielégítésére fordítandó. Az útdó teljesen.

IV. A közmunka teljesítések úgy irányítandók, hogy az egyes tanyarészek gazdái a maguk környékének útjavítását végezhessék.

Mindezekért dolgozik a Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara, illetőleg ennek tanyai szakosztálya.

Dr. Gesztelyi Nagy László előadása igen nagy tetszést aratott és terveinek megvalósítására a legilletékesebb helyekről is komoly biztatásokat kapott.

Magyar Tanya.

E cím alatt jelenik meg a karácsonyi könyvpiacon dr. Gesztelyi Nagy Lászlónak, Kamaránk igazgatójának egy kb. 180 oldalas munkája, amely a magyar tanyavilág multjával, jelenével és jövőjével foglalkozik. A magyar tanyakérdéssel ma mindenkinek, aki a magyar jövőért kíván dolgozni, foglalkozni kell. Az ország mai lakosságának 19% a lakik tanyákon. E tanyák az Alföld 10 vármegyéjét hálózzák be többé s kevésbé s a

fajmagyarság legértékesebb részének élete folyik itt a tanyák világában. Csudálatos közönnnyel, érzékellenységgel kezelte a magyar társadalom és a mindenkorai magyar kormány a tanyakérdést. Mintha a tanyai lakosok nem is volnának 100%-os állampolgárok, nem fizetnének adót pénzben és vérben. Minden szemrebbenés nélkül néztek el, hogy az anya községek és városok a tanyai lakosság véres verejtékkel befizetett adóiból hosszú évtizedeken keresztül nem adnak vissza semmit a tanyai lakosság gazdasági, kulturális, közigazgatási, közegészségügyi, stb. szükségletének kielégítésére.

A mezőgazdasági kamarák felállítása óta a két alföldi mezőgazdasági kamara látott hozzá a tanyakérdés feltárásához, hogy segíteni tudjon az itteni állapotokon. A Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara már eddig is igen jelentős munkát végzett e téren és jelentkeznek is mindenfelé az eredmények. Dr. Gesztelyi Nagy László, a Kamara igazgatója fáradtságot nem ismerő lankadatlan kitartással és buzgalommal járja az Alföld tanyavilágát, gyűjti tapasztalatait, amelyeket már eddig is igen sok szakcikkben, előadásban tárt a nagy nyilvánosság elé. A Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara igazgatója kezdte meg az ugynevezett tanyalátogatásokat, amelyek eredménye e könyv és az, hogy ma már a tanyakérdés iránt országos érdeklődés nyilvánult meg s kezdenek azzal az illetékes körök is komolyan foglalkozni.

A *Magyar Tanya* című munka mintegy 30 fejezetben tárgyalja a kérdést. A tanyakérdés multját, külföldi előfordulásait, a magyar tanyavilág fejlődését, kialakulását tárgyalja az első részben a szerző után a magyar tanyakérdés történetét tárja elénk, megemlékezve mindazokról, akik e kérdéssel valamilyen vonatkozásban foglalkoztak. Azután rátér a bajok részletes ismertetésére. Elsősorban a tanyai közlekedésről, a tanyai nép kulturális életéről, közegészségügyi, közigazgatási kérdéseiről, majd építkezésről, a fásításról, a gazdálkodásról, a vadvizekkel és a szikkal való harcáról, a tanyai nép vallási viszonyairól, nemzetiségéről, települési viszonyairól stb. emlékezik meg, rengeteg adatot hordva össze, részint saját tapasztalatai alapján, részint a tanyákkal rendelkező községek és városok életéből, részint pedig a statisztikai hivatal adataiból.

A magyar tanyakérdésnek egész jelentőségét felöleli e munka, melyet országos vonatkozásban tárgyal a szerző nagy szeretettel és hozzáértéssel s az eddigi összes adatok figyelembevételével. E munka még különösen azért is érdekes, mert a tanyakérdésnek egész irodalmát adja, úgy, hogy akik e kérdéssel a jövőben bármilyen vonatkozásban kívánnak foglalkozni, e munka alapján biztos irányítú mellett indulhatnak el.

A harmadik fejezetben a tanyavilág jövője kapcsán terveket, eszméket vet fel a tanyai településre, a tanyai közegészségügy, út ügy, közigazgatás, kulturális ügyek, gazdálkodás, stb. stb.-re

vonatkozólag, amelyeket mind a helyszínen szerzett tapasztalatok alapján, mint az ottani nép kívánságát tárja elő, de mindenkor figyelembe véve a megoldás lehetőségét is.

A munka a „*Magyar Társaság*“ kiadásában fog megjelenni s 50,000 korona lesz a bolti ára s már meg is rendelhető a Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamaránál Kecskemét.

Közgazdaság.

Rovatvezető: Dr. Vaja Béla főtthkár.

A vagyonváltság földárak bérének és járadékának leszállítása.

A megállapítás eddig buzaértékben történt, most azonban a pénzügyminiszter 100/1926. számú, a Budapesti Közlöny október 24-iki számában megjelent rendeletével pengőértékben megállapított megváltási árat és haszonbért, illetve járadékot léptet életbe, még pedig visszamenőleg f. évi január hó 1-től számítandó érvénnyel. A rendelet a buza egyenértékét átszámítási kulcs gyanánt q-ként 24 pengőre teszi, azonban 1926-ban a haszonbér megállapításánál csak 20 pengővel számítja, ugyancsak 20 pengővel számítja 1927-re is, 22 pengővel számítja 1928-ra és 23 pengővel 1929-re.

Ezek szerint az, aki eddig 7 és 1/2 kg-os buzaalapon volt a részére juttatott vagyonváltságföld haszonbérének vagy járadékának fizetésére kötelezve, az 1926. és 1927. évekre a neki juttatott vagyonváltságföld kat. tiszta jövedelmének minden koronája után 1 pengő 50 fillért, 1927. évre 1 P. 50 f-t, 1928. évre 1 P. 65 f-t, ez 1929. évre 1 P. 72 f-t fog fizetni s 1930-tól kezdve a kat. tiszta jövedelem minden koronája utáni bér 1 P. 80 f. lesz. Aki eddig 10 kg-os buzaalapon volt fizetésre kötelezve, az az 1926. és 1927. évekre 2 pengőt, 1928-ra 2.20 pengőt, 1929-re 2.30 pengőt s 1930-tól kezdve 2 P. 40 f-t fog fizetni a vagyonváltságföld tiszta jövedelmének minden koronája után. Aki eddig 12 kg-os buzaalapon volt fizetésre kötelezve, az 1926. és 1927. évekre 2 P. 40 f-t és 1930-tól kezdve 2 P. 88 f-t fizet a vagyonváltságföld tiszta jövedelmének koronája után. Hadiözvegyek, hadirokkantak és hadiárvak 25%-os engedményt kapnak ezekből a bérekből, azonban az ilyen kedvezményesen számított járadék vagy haszonbér kat. holdanként nem lehet kevesebb 10 P. 80 f.-nél és nem lehet több 36 P.-nél. Ugyanilyen módon számítandó a haszonbér vagy járadék azoknál is, akiknek arany vagy ezüst vitézségi érmük van s ennek figyelembevételével kaptak földet.

Akiknek a haszonbér vagy járadék nem kedvezményesen számították, azoknál a bér nem lehet kevesebb 16 P. 80 f.-nél és nem lehet több 60 pengőnél kat. holdanként.

A földbirtok politikai célokra juttatott vagyonváltság földára (megváltási ára) rendszerint az OFB által jogerősen megállapított haszonbér 25-szöröse. Az OFB által e rendelet életbeléptetése előtt ítéletileg megállapított megváltási ár, amennyiben az már jogerőssé vált, továbbra is érvényben marad. Ha azonban az OFB. e rendelet életbeléptetése előtt ítélettel csupán a fizetendő haszonbért, illetve évi járadékot állapított meg és az kevesebb, mint a jelen rendelet alapján megállapított haszonbér, vagy évi járadék, úgy a pénzügyminiszter kinvánhatja a haszonbérnek, illetve évi járadéknak folyó évi január hó 1-től kezdődőleg e rendelet értelmében való újabb megállapítását. Ha a vagyonváltság föld megváltási ára 1924. december hó 25-ike előtt hozott jogerős OFB ítélettel buzamennyiségben állapított meg, azonban még nem egyenlített ki, a fizetésre kötelezett adós a buza minden q-jának fejében 24 pengőt tartozik szolgáltatni.

Középbirtok vagy mintagazdaság után a kataszteri tisztajövedelem koronánként 12 kg. búza egyenértéke, vagyis 2 P. 88 fillér fizetendő évi haszonbér gyanánt, a kataszteri

holdankénti haszonbér azonban itt sem lehet több $2\frac{1}{2}$ q-nál, azaz 60 pengőnél.

A vagyonváltságföldök haszonbérének megállapításánál a pengőértékre való áttéréstől kezdve a vagyonváltság búzaérték többé nem vonatkozik a haszonbérre, hanem ezt a bért, illetve a megváltási árat a megállapított búzamennyiségről a jelen rendeletben megállapított pengő egyenérték szerint kell átszámítani.

Adómentes benzin, petroleum és nyersolaj. A Budapesti Közlöny október 24-iki számában megjelent a m. kir. pénzügyminiszter 114,832 számú rendelete a mezőgazdasági célokra használt motorok hajtására szolgáló ásványolaj-termékek adó és kincstári részesedés-mentes beszerzése és felhasználása tárgyában. A rendelet szerint 735 foknál kisebb sűrűségű könnyű benzin után 2600 K az adó és kincstári részesedés; mentesség ennél nincs. A 735 foknál nagyobb sűrűségű nehezebb benzin, a világító kőolaj, gáz-, fűtő- és mindennemű könnyű olaj, továbbá nyersolaj után 1400 K az adó és kincstári részesedés, azonban mezőgazdasági célokra használt motorok hajtására — a megállapított feltételek mellett — beszerelve adómentes. Az adómentességet részletesen tárgyalja a 120,976/1923. P. M. számú rendelet, mely szerint a mentesség az illetékes pénzügyigazgatóságnál kérelmezendő, mely esetben igazolni kell a községi előljáróság által, hogy az engedélyért folyamodó birtokában levő motor mezőgazdasági célokra szolgál. Ajánlatos a benzin, petroleum stb. vásárlásánál az eladót felhívni, hogy a számlán tüntesse ki, miszerint a vásárolt anyag adó és kincstári részesedés nélkül van számlázva.

Gazdasági munkásügyek és biztosítás.

A kötelező baleset biztosítás kiterjesztése az idénymunkásokra.

A m. kir. földmivélsügyi miniszter a Budapesti Közlöny október 26-iki számában közzétett 75.500/VI. 1. számú, az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál az 1927. évre szóló kötelező biztosítások eszközzése tárgyában kiadott rendeletében a gazdasági külső cselédek, gazdasági gépmunkások, szegődményes iparosok, szóval az eddig is biztosításra kötelezettek kivül kiterjeszti a biztosítási kötelezettséget az idénymunkásokra is.

Amennyiben ilyenek (mint munkavállalók) és a munkaadók között oly értelmű szerződés jön létre, mely szerint a munkavállaló a kikötött bér ellenében egyhónap, vagy ezen túl terjedő idő alatt személyes és folytonos szolgálat teljesítésével köteles a szerződésben kikötött munkakörben a munkaadó gazdaságában bárminő munkát végeznie és

eszerint a munkavállaló a szerződés időtartama alatt minden munkaerejét és munkaidejét kizárólag a munkaadónak bocsátja rendelkezésére, ez a szerződés az 1907: XLV. t.-c. 1. §-a értelmében gazdasági cselédviszonyt létesít és az ilykép szerződött idénymunkások (u. n. sommás munkások, gazdasági cselédekkel azonos elbírálás alá esnek még akkor is, ha a fentebbi feltételek mellett kötött szerződés munkaszerződés nevet visel.

Ennélfogva a fentebb körülírt feltételek mellett szolgálatot teljesítő idénymunkások (u. n. sommás munkások, gazdasági nyári cselédek) is a gazdasági (külső) cselédek módjára a nevezett pénztárnál baleset esetére biztosítandók és így a jelen rendelet értelmében eszközzendő összeírásba felveendőek.

A munkaadó köteles őket a tényleges szolgálat megkezdése napjától számított 15 napon belül a községi előljáróságnál (városi adóhivatalnál) a bér munka szerződés bemutatása mellett bejelenteni s a bejelentéskor az illető évre járó hozzájárulási díjakat befizetni és pedig a legfeljebb 7 hónapra szerződött idénymunkás után 15,000 K-t, 7 hónapot meghaladó időre szerződött idénymunkás után pedig 18.000 koronát.

Könyvismertetés.

„Állattenyésztés II. kötete“ cím alatt új könyv jelent meg a magyar könyvpiacon dr. Schandl József közgazdasági egyetemi tanár tollából, mely 285 oldalnyi terjedelemben a szarvasmarha és a bivaly tenyésztését tárgyalja. A könyvnek nagy előnye, hogy egyszerű, mindenki által megérthető modorban tárgyalja a szóban forgó szakkérdéseket és kiterjeszkedik mindazokra az elméleti és gyakorlati tapasztalati tényekre, amelyek e téren az újabb időkben felmerültek. E könyv olvasása közben rájön az olvasó, hogy mennyire fejlődik és halad az állattenyésztés tudománya, s ezzel együtt annak gyakorlata, hogy mennyi új és hasznos ismeretet merithetnek egy ilyen könyvből azok, akik nem sajnálják az időt és fáradságot annak elolvasására. Az I-ső részben, a bevezetésben a szerző a szarvasmarha köz- és mezőgazdasági jelentőségével, a szarvasmarhának helyéről az állatvilág rendszerében, a szarvasmarha faj leszármazásáról és domesztikációjáról értekezik. Az egész könyvben talán ez a rövid pár sor az, amely nem szoros értelemben vett gyakorlati anyag. A II-ik részben a szarvasmarhatenyésztés gyakorlatához a szükséges előismeretek, a III-ik részben a szarvasmarha fajtái, a IV-ik részben a tenyészállatok kiválasztása, takarmányozása és ápolása, az V-ik részben a párosítás, pároztatás, vemhesség és ellés, a VI-ik részben a szarvasmarha felnevelése tárgyalatik és könnyen érthető stílusban, nagy tudással foglalkozik szerző e kérdésekkel. A VII-ik rész a szarvasmarha és borjú hizlalással, s a lefejtő

tehenészetben alkalmazandó takarmányozással foglalkozik. A VIII-ik rész az ígás ökrök kiválasztásának, takarmányozásának és ápolásának kérdését tárgyalja behatóan és gyakorlatias irányban. A könyvet kiegészíti a bivalytenyésztésről szóló rész és a függelék, amely a szarvasmarhák különféle takarmányainak átlagos összetételeit tartalmazza. Melegen ajánlhatjuk e könyvet a gazdaközönség figyelmébe, mert sok hasznosat tanulhat belőle. A könyv megrendelhető az Eggenberger-féle könyvkereskedésben (Budapest, IV. Kecskeméti utca 3.) Ára 10 pengő.

Uj Élet cimen erőteljes nemzeti irányú *nemzetpolitikai folyóirat* jelent meg e hó folyamán a *Centrum* könyvkiadóvállalat kiadásában. A folyóirat köré a fiatal generáció legértékesebb tagjai csoportosulnak, akik között ügyvédek, orvosok, bírák, egyetemi tanárok, mező- és közgazdasági életünk kiválóságai foglalnak helyet. Uj irányt, új ösvényt kíván szabni e folyóirat a nemzetpolitika, közgazdasági élet, társadalompolitika, stb. mezején. A külföldi szakkönyvek és lapok ismertetésével közelebb akarja hozni a magyar közönséghez a külföld kiváló szellemi értékeit. A folyóirat szerkesztői dr. Antal István és vitéz dr. Nagy Iván. Megrendelhető a Centrumnál Budapest Köztelek-u.

Gombáskönyv kezdők részére. Most jelent meg Szemere László »Magyar Gombáskönyvek és képek« című szakirodalmi vállalkozásának első kötete. Az egész vászonkötéses, diszes kiállítású zsebkönyvben 250 gomba leírása mellett több mint 50 gomba színes képét találjuk, melyek közül 25 levelezőlapokon is megjelent, a képek alatt a gomba rövid leírásával. Szerző a lehető legegyszerűbb meghatározó kulcs segítségével vezeti be a kezdőt a gombák tömkelegébe, azonkívül külön fejezetekben tárgyalja a gombák értékesítését, termesztését s mindazokat az ismereteket, amelyeket a gombakövelő nagyközönségnek tudnia célszerű. A könyv szerző kiadása. Kapható Budapesten, II., Debrői-út 15. szám alatt, de beszerezhető a könyvkereskedők által is. Ára teljes vászonkötésben 140,000 K. A »Magyar Gombáskönyvek és képek« 2—4. száma »Gombáskönyv haladók részére« cím alatt a Magyarországból ezideig kimutatott kb 1800 gomba leírását nyújtja Szerző előzetes tájékoztatója szerint mindenik könyv az elsőhöz hasonló méretben és kiállításban fog megjelenni. Ezeknek a könyveknek 50 színes képével tehát már 100 gombakép segítségével határozhatjuk majd meg a gombákat. A többi (5) kötetek csak színes táblákból fognak állani, hogy így a további leírásokat mentől több színes kép egészítse ki. A levelezőlapok az iskolai oktatásnak kiváló segédeszközei lehetnek. A majdani sorozat — kisebb méretben — az angol Cooke gombáskönyveivel fog hasonlítani, ha a többi könyv is az elsőhöz hasonló izléses kiállításban lesz majd az asztalunkon Mert ez a könyv nemcsak szakkönyv, de ajándékozási célra is alkalmas szép könyv.

Dr. Zaitschek Arthur »Népszerű Takarmányozási Útmutató« cimen könyvet irt, mely mostanában jelent meg a könyvpiacon. A könyv egyszerű és mindenki által megérthető, népies stílusban ismerteti a gazdasági állatok takarmányozása terén felmerült legújabb tapasztalati tényeket és hasznos útmutatóul szolgál a gazdasági haszon és ígás állatok, valamint a hizó állatok legcélszerűbb és legjövődmezőbb etetésére vonatkozólag. A könyvet, mely a »Légrády Nyomda RT.« (Budapest, Vilmos császár-út 78.) kiadásában jelent meg, melegen ajánljuk a gazdaközönség, különösen pedig a kiskisgazdák, gazdakörök és gazdasági népkönyvtárak részére beszerzés céljából.

Gyakorlati Gazdalexikon cimen kiváló, házagpótló könyv jelenik meg még ez év folyamán, amelyben mindaz bennefoglaltatik, ami ma a gazdaközönségnek tudnia kell a gyakorlati gazdasági életben. A legkiválóbb országos nevű szakférfiak írják ez értékes munkát, amelynek szerkesztője Mille Géza, a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara titkára.

Vegyes közlemények.

Október havi mezőgazdasági helyzetjelentés Kamaránk területéről.

Október hó első felében Kamaránk egész területén száraz volt az időjárás, a hőmérséklet fokozatosan lehűt; 20° an 3 fokos fagy is volt, amely azonban csak a répában tett nagyon jelentéktelen kárt. Pár nap mulva megjött az eső, az idő ismét felmelegedett.

Az őszi vetést a szárazság némileg hátráltatta. Könnyebb művelésű talajon, vagy ahol a nehéz munka dacára folytatták a vetést, a száraz időjárás alatt bevetett mag jól kelt ki, az eső után sűrű és szép zöld vetés mutatkozik. Ahol a vetéssel az esőre vártak, ott a rozsnek 80%-a, a búzának 60%-a van csak elvetve, a többi novemberre maradt. Rovarkárt csak Mezőhegyes jelzett, ahol rozs és árpában a bagolyféle hernyója okozott jelentős károkat.

A műtrágyák használata Kamaránk területén folyton jobban terjed, hatása szembetűnő.

A tengeritörés teljes befejezést nyert. A kukoricamoly kártétele mindenütt észlelhető. Miután a termés nem felelt meg a várakozásnak, a tengeri árak emelkedtek; a csöves tengeri ára 80—110 ezer korona.

A burgonya szedése szintén befejeződött. Mezőhegyesen a korai rózsza 60 q., késői 120 q. termést adott, egyéb helyeken jóval kevesebbet; a gyengébb eredményt a vetőmag betegségenek és elfajzásának tulajdonítják.

A kukorica kiszedése mindenütt befejezéséhez közeledik, a termés változó. Mezőhegyesen 180—200 q. volt a termés holdanként. Kis és nagygazdaságok terméskülönbözete szembetűnő, ami legjobb bizonyítéka a mélysántás hatásának.

A szüret eredménye alig haladja túl az átlagos 2 hl-t. A minőség kielégítő, az árak a mult hóval szemben nem változtak.

Az őszi gyümölcs értékesítési viszonyai kielégítőek, alma 4—5000, körte 5—6000, dió 10—12,000 koronás árban értékesíthető.

Október hóban megkezdődött az új termésű paprika feldolgozásával az új paprika feldolgozási és forgalmi idénye. A terméshozam általában közepesen felülélenk mondható, minőségileg pedig már is megállapíthatóan sokkal jobb az előző évi termésnél. A régi készletek októberre teljesen kifogytak, a a termelők tavaszra jobb árakat várnak, ennél fogva mérsékelt kínálat mellett az árak eléggé tartottak. A kalocsai és szegedi körzetekben október hóban feldolgoztattott 2 725 q. — kivitelre került 783 q. paprika.

Az állatállomány egészségi állapota szörványos sertés és baromfivészttől eltekintve általában kielégítő. Bácsbodrog vármegyében fordult elő némely községben mételeykór.

Az állatárak csak a baromfinál megfelelőek az élénk kereslet következtében, máskülönbben alacsonyok. Némileg javultak a sertésárak. Különösen olcsó a lovak ára, ami okozója a zab nagy mérvű áresésének is. Oka még a hadsereg csekély létszáma folytán csökkent kereslet és a kedvezőtlen kiviteli viszonyok.

A téli takarmánykészlet kielégítő; a legelők már kevés táplálékot nyújtanak.

A munkásviszonyok kielégítők. Férfinapszám 30—40,000 kor., nőinapszám 25—30,000 korona élelmezés nélkül; élelmezéssel átlag 30,000 és 20,000 K.

A hitelkérdés még megoldatlan; a pénzülszükséglet nagy, a hitel drága; 15—16% a kölcsönvett tőke kamata, amit a gazdák nem bírnak el. Ez volt az oka, hogy sokan még augusztus és szeptember hóban termésüket értékesítették.

Az ingatlanforgalom mérsékelt 14—20 millió korona, vagy 50—60 q buzáért, távolabbi földek 30—40 q. buzáért keltek el.

A kamaránk által kitűzött pályázati határidők: 1. Meteorológiai pályázat — lejár 1926 december 31. 2. A tanyakérdést tárgyaló pályamunka — lejár 1927 február 1. 3. Az Alföld gyümölcsstermelésével foglalkozó pályamunka 1927 április 1. 4. A mezőgazdasági kamarák jelentősége Magyarországon köz- és mezőgazdasági vonatkozásokban. (Kitűzve a Közgazdasági egyetemi hallgatók számára.) — Lejár 1926 december 31. Ezekon kívül pályázat van kitűzve *falusi és tanyai vezetők jutalmazására* 1926 december 31-iki hatállyal, továbbá *gazdasági cselédek és munkások jutalmazására* 1926. december 31-iki hatállyal.

Országos vásárok Kamaránk területén. 1926 nov. 15. — december 15-ig. Abony nov. 30., Alsónémedi dec. 3., Apátfalva nov. 25., Bácsalmás nov. 22., Baja dec. 6., Csongrád dec. 10., Dunapataj dec. 13., Fülöpszállás dec. 6., Gödöllő dec. 13., Irsa dec. 13., Kalocsa nov. 30., Kecskemét nov. 25., Kiskundorozsma dec. 8., Kiskunhalas nov. 19., Kóka nov. 22., Makó nov. 19., Monor dec. 8., Sajtyén nov. 19., Szeged nov. 30., Szegvár nov. 19., Torna nov. 17.

Időjárás.

Rovatvezető: *Dr. Sávoly Ferenc*, az Orsz. Meteorológiai Intézet agrometeorológiai osztályának vezetője.

Időjárás.

1926. október

Az augusztus 22-én kezdődött és október 10-én befejeződött, túlnyomórészt száraz időjárás bizonyára nagy gondot és fejtörést okozott a Duna—Tiszaközi Kamarának jórészt könnyű talajokon gazdálkodó mezőgazdáinak. Ez a hosszú időszak, mely alatt csak ritkán és akkor is nagyon módjával esett némi csapadék, bár csak előkészületi időszámba megy az őszi vetés előtt, éppen ennél a tulajdonságánál fogva mégis rendkívül fontos és az eredmény tekintetében sokszor döntő. Az őszi nedvességi viszonyokat egészen 1900-ig visszafelé, a rájuk következett terméseredmények világításában vizsgálva, arra az eredményre jutunk, hogy az őszi szántásának és vetésének már az előkészületi idejében is elég súlyos tényező az időjárás. Kiderül, hogy jótermésű évek előtt az őszi vetés előkészületi idejében minden esetben bizonyos nagyobb mennyiségű eső állott a mezőgazdaság rendelkezésére, míg ellenben rossz termésű évek

előtt az őszt többször vagy nagy és tartós aszárság, avagy túlnagy nedvesség jellemzi.

Ennek az alapvetőnek is nevezhető időjárásnak hatását a termésre kétféleképpen is elgondolhatjuk. Az egyik, hogy az őszi eső magát a fejlődő vetést növeli, mely hatás közvetlen és így közismert is, a másik hatás azonban közvetett és azért kevésbé élesen él a köztudatban. Ismeretes, hogy az őszi vetés jó sikerének elengedhetetlen alapkövetelménye a minden tekintetben kifogástalan magágy. A jó magágy azonban feltételezi, hogy a szántást megelőző időben olyan időjárás hasson a talajra, amely a talajt megfelelő fizikai kondícióba hozza s e kondíció alapján a jó magágy sikerüljön. Erdemes tehát a közelmúlt időjárását ebből a szempontból megvizsgálni.

A fent említett gyenge nedvességű előkészületi időnek tartama 48 nap volt. Ezalatt a Kamara területén csak szeptember 13-án, tehát augusztus 22-től számítva 21 nap mulva jött némi eső (Pest-megyében még ekkor sem általánosan) és azután további 13 száraz nap után, szeptember végén következett három jól áztató esős nap. Ezt újra 10 napos szárazság követte, melyet október 10-én szakított meg egy egynapos eső, további 11 száraz jellegű napot hagyva és csak október 22-én állott be az egész országban s így a Kamara területén is olyan kiadós és tartós esőzés, mely az őszi vetése tekintetéből komoly előnytétel számba vehető. E nagyvonalú összeállításból is látható már, hogy október 10-ig jó szántásnak csak az egész könnyű talajokon kedvezett az időjárás. A középkötött-ségűek és nehéz talajok szántása a kevés eső miatt rögös lehetett, ezekre nézve a kedvezőbb időjárás csak október 10-től számítható, a helyzetnek teljes megjavulása azonban csak 22-én állott be az országos nagy esőkkel. A gondosan mérlegelő gazda, aki nem akarta tökéletlen magágyba erőltetni vetését, tehát várt és ez által annak a veszélynek tette ki magát, hogy lekésik, ha — mint például tavaly — a késő őszi esők kitartanak és azután hóba, fagyba mennek át.

Páratlan melegű október végű napjaink azonban elhárították róluk ezt a veszélyt. Az egyebütt 30-án, a Kamara területén azonban már 26-án elállott esőket olyan fenomenális enyhesség váltotta fel, amilyen a 145 esztendő alatt, amióta Budapesten hőmérőfeljegyzések történnek (1781 óta), még soha sem fordult elő. A 22—26-ika közötti bő esőkre következett nagymeleg idő olyan ideális szántóvető időt jelent, hogy a mezőgazdák kétségtelenül teljes erővel hasznosítják is azt. Reményünk lehet tehát, hogy ez idej őszi vetés területe országosan is meg fogja ütni a normális mértéket. Október végének szinte nyárias jellegét nemcsak az igazolja, hogy az idej nyáron akárhány hűvösebb napunk volt, hanem a rendkívül megélenkült zivatartevékenység is. Ennek sajnos áldozatul esett Keszthely, ahol 29-én diónál nagyobb és oly tömegű jégeső esett, hogy lapáttal kellett eltakarítani és

sok ablak összetört. A déli tájak más helyein inkább csak vihar alakjában jelentkezett a rendkívüli idő. Egyébként örvendjünk, hogy a Nyugat- és Délnyugateurópát már több mint egy hete puszító viharnak, árvíznek, hóföregteteknek mi csak a szelét kaptuk.

Az októberi csapadékviszonyok országos képét itt nyújtjuk:

Felsődunántúli kamara:

Csapadék:	Eltérés a normális mennyiségtől:
Fejér — — — — — 73 mm. + 38%	
Győr, Moson, Pozsony — — 73 „ + 62 „	
Komárom, Esztergom — — 96 „ + 100 „	
Sopron — — — — — 65 „ + 48 „	
Vas — — — — — 97 „ + 52 „	
Veszprém — — — — — 80 „ + 40 „	
<i>Átlag:</i> 81 „ + 50 „	

Alsódunántúli kamara:

Baranya — — — — — 57 mm. — 14%	
Somogy — — — — — 86 „ + 30 „	
Tolna — — — — — 56 „ + 2 „	
Zala — — — — — 105 „ + 52 „	
<i>Átlag:</i> 78 „ + 20 „	

Tiszajobbparti kamara:

Abauj — — — — — 103 mm. + 106%	
Borsod, Gömör — — — — — 104 „ + 115 „	
Heves — — — — — 103 „ + 140 „	
Nógrád, Hont — — — — — 103 „ + 115 „	
Zemplén — — — — — 105 „ + 91 „	
<i>Átlag:</i> 104 „ + 121 „	

Tiszántúli kamara:

Békés — — — — — 62 mm. + 35 „	
Bihar — — — — — 59 „ + 23 „	
Hajdú — — — — — 72 „ + 50 „	
Szolnok — — — — — 72 „ + 60 „	
Szabolcs, Ung — — — — — 89 „ + 78 „	
Szatmár, Ugocsa, Bereg — — 115 „ + 117 „	
<i>Átlag:</i> 75 „ + 56 „	

Duna—Tiszaközi kamara:

Bács — — — — — 46 mm. — 14%	
Csanád, Arad, Torontál — — 55 „ + 12 „	
Csongrád — — — — — 55 „ + 12 „	
Pest — — — — — 74 „ + 58 „	
<i>Átlag:</i> 67 „ + 37 „	
<i>Országos átlag:</i> 79 „ + 49 „	

+ = többlet, — = hiány.

Dr. Sávoly Ferenc.

Külföld.

Rovatvezető: Dr. Vaja Béla főtítkár.

A cukorrépa ára esett, a cukor ára emelkedett.
Csehországban a cukor árának indokolatlan emelése nemcsak a fogyasztóközönség körében, hanem politikai körökben is nagy elégedetlenséget szült. A cukorgyárosok ugyanis a tavasz folyamán megegyeztek a kormánnyal abban, hogy a cukoradó felemelésével a cukor árát kilógrammonként legfeljebb 20 fillérrel emelik. Ezt a megegyezést a cukortermelők nem tartották be és a cukor árát e hét elején nagyban 60, kicsinyben pedig 80 fillérrel felemelték. A cukor októberi és novemberi szabaddátétele idézte elő ezt az áremelést és a cukorgyárosok, valamint a kereskedők az áremelést az adóemeléssel indokolták, amellet azonban elhallgatták azt, hogy a cukorrépa ára a múlt évihez képest egy negyeddel alacsonyabb. Tavaly a répa ára Csehországban 20, Morvaországban 18 korona volt, míg ez évben csak 15, illetve 14 korona. A cukor finomítás ára tavaly 440 korona volt, míg ez évben, belszámítva már az adókat, csak 435 koronára becsülhető. A cukor árának indokolatlan emelésével foglalkozik a mai minisztertanács is és értesülésünk szerint erőlyesen közbe-fog lépni, miután a cukor-árak emelkedése maga után vonhatja az élelmiszerek általános drágulását és a gazdasági válság erősödését. Ezenkívül a cseh pártok is erős akcióit kezdték, még pedig nemcsak a szocialista pártok. Így a cseh néppárt hivatalos lapjában, a Lipové Listyben Stasek képviselő egy igen erős cikket írt a cukorgyárosok ellen és hangsúlyozza, hogy az új többség és a megalakuló új kormány semmi szín alatt sem fogja megengedni a cukor árának teljesen indokolatlan emelését és szükség esetén a legszigorúbb retorzióval fog élni a cukortermelőkkel szemben.

A lótenyésztés csődje Szlovenszkon.

A lótenyésztés korszaka Szlovenszkon leáldozott. A lótenyésztés hosszú gyakorlatot, éveken át tartó tőkebefektetést és kísérletezést igényel. A magyar gyakorlati gazda sohasem szeretett tanulni. Ha pénze volt, úgy kedve szerint össze-vissza, minden rendszer nélkül, tenyésztett. Ezért vette ki a régi magyar érában a magánosok kezéből az állam a ménszabályozási rendeletekkel és a lótenyésztő intézetekkel a lótenyésztés irányítását. Ezek az állami intézetek most a köztársaság idején teljesen a bürokratizmusba fulladtak. A köztársaság remontaanyagának 60 százalékát Magyarországból hozzák, a másik 40 százalék felét ugyancsak Magyarországból csempézik, végül 20 százalékot fedeznek a belföldön. A belföldi lótenyésztésben szabadon burjánzik az amerikai és a hidegvérű tenyésztés és ennek még a sok költséggel járó, de a célnak egyáltalán meg nem felelő versenyintézmények sem vetnek gátat. A hivatásos lótenyésztő tenyészsen, a nagy tömeg pedig szaporitson. Ezért voltak Magyarországon az állami lótenyésztő intézetek, ahol a hivatásosak tenyésztettek a köztenyésztés céljaira apaméneket. Viszont nem kell se a hidegvérűt, se az amerikai agyonütni, csak épp összekeverni nem szabad a köztenyésztéssel. Az a rengeteg bizonytalan származású félvér, meg csánkpókos telivér igazán nem hivatott még arra sem, hogy a régi remontastandardot fenntartsa.

Kiadja: A DUNA—TISZAKÖZI MEZŐGAZDASÁGI KAMARA.

Felelős kiadó: DR. GESZTELYI NAGY LÁSZLÓ.

Az istállótrágyának nagy termések előérésére nem elegendő foszforsav tartalmát szuperfoszfáttal kell pótolni.

Tűz-, jég-, betörés-, baleset-, szavatossági és életbiztosítást

csak a

Gazdák Biztosító Szövetkezeténél,

a magyar gazdatársadalom szintiszta
magyar biztosító intézeténél kössünk!

Igazgatóság:

Budapest, IX., Üllői-út 1. szám.

Vezérképviselőségek: Balassagyarmat: Rákóczi fejedelem-út 36. — Debrecen: Ferenc József-út 26—28. — Győr: Deák-út 12. — Kaposvár: Fő-utca 31. — Nagykánizsa: Kazinczy-utca 43/c. — Miskolc: Széchenyi-u. 35. — Pécs: Rákóczi-u. 11. — Szeged: Tisza Lajos-körút 38. — Székesfehérvár: Ferenc J.-tér 9. — Szombathely: Széll Kálmán-utca 7. — Szolnok: Göröve-u. 2680. Telefon 157. — Helyképviselők az ország minden egyes községében.

Gyümölcsfát

rózsabokrot, sorfát, cserjét

minden mennyiségben szállít,

művészi kertet

tervez és alakít

Unghváry József

faiskolája Cegléd

Budapesti irodája: VI., Andrássy-út 56
(az Oktogon mellett.)

Tessék árjegyzéket kérni!

Sürgőnyeim:
LUMERKATOR.

Szalay István

Telefon:
31-93 és 65-62.

műszaki és elektrotechnikai cikkek, Budapest, V., Alkotmány-utca 4. szám.

Műszaki osztálya

tervez és szállít: városi, községi és uradalmi villamos világító és erőátviteli telepeket, nagyfeszültségű interurbán hálózatokat, komplett transzformátorállomásokat és kapcsoló berendezéseket. Nagyteljesítményű szélmotorral meghajtott villamos központokat accumulátor teleppel. Rádióállomások. Rádióállomások.

Referenciák:

Községi berendezések: Nagykáta, Nagydorog, Komádi, Kiskundorozsma és Visegrád.

Uradalmi berendezések:

Frigyes főherceg ő cs. és kir. fensége uradalma, Moson-Magyaróvár.

Herceg Esterházy hitbizománya, Ujdombovár. Bajor királyi uradalom, Sárvár.

Gróf Dégenfeld Ottó uradalma, Ács.

Gróf Széchenyi Domokos urad., Nagydorog.

Gróf Almássy Dénes uradalma, Pusztapó.

Gróf Bolza Pál uradalma, Kishárságy.

Báró Inkey József uradalma, Iharosberény.

Építés alatt: Baja város, Apátfalva község, Magyarcsanád község villamos műve, Komló — Bátaszek—bajai 60 km. 35,000 voltos távvezeték és feltranszformáló állomás, Szeged—kiskundorozsmai, Esztergom—Pilismarót, Dömös—visegrádi 15,000 voltos távvezeték.

Vécsey Pál uradalma, Komádi.

Báró Inkey Pál uradalma, Iharos.

Báró Jeszenszky József, Alsóhidvég.

Benedicty Gyula cs. és kir. kamarás uradalma, Tápíószele.

Gosztonyi Tibor cs. és kir. kamarás uradalma, Váchartyán.

Szemző István nagybirtokos uradalma, Fadd.

Gosztonyi Andor uradalma, Kál.

Wéber Kálmán uradalma, Bonyhád.

Beokönyi Viktor nagybirtokos, Detk.

Wéber Kálmán uradalma Bonyhád, stb.

UNGHVÁRY LÁSZLÓ

faiskola, szőlő- és bor-
gazdasági részv.-társ.

CEGLÉD.

Szállit októbertől áprilisig: nemes gyümölcsfát, diszfát, diszcserjét, rózsát, legszebb évelőt, dahlia- és canna-gumót, hagymákat, szamócapalántákat, szőlővesszőt, akác-, gledicsia- és fenyőcsemetéket, kötözőanyagot, szerszámokat, műtrágyát, magokat, stb.

Tessék árjegyzéket kérni!

Megrendeléseket felvesz: — Árjegyzéket küld:
a Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara,
Kecskemét, Rákóczi-út 5. sz.

Telefon: 104.

Telefon: 104.